

AKCYJA (72) *sb f*

-kc- : -ktc- : -ct- : cc- : -kt- (27 : 26 : 17 : 1 : 1).

a nagłosowe jasne, końcowe pochylone.

sg *N* akcyjã (10). ◊ *G* akcyjéj (6). ◊ *A* akcyjã (19), ◊ *I* akcyjã (1). ◊ *L* akcyjéj (5). ◊ *pl N* akcyj(e) (10) [w tym *e caudata SarnStat* (7)]. ◊ *G* akcyj (8). ◊ *A* akcyj(e) (8) [w tym *e caudata SarnStat* (7)]. ◊ *L* akcyjach (4). ◊ (*lat.*) *pl N* actiae (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

praw. Spór sądowy, skarga; actio, causa Cn [actio – sprawa, czynienie, też rzecz, mowa, skarga, żelżenie drugiego Mącz 5d, sprawa, uczynek Calep] (72) : Ale tylko do thego yeft [prokurator] pożyteczny/ że dobrze rzecz około łądu íprawić/ wygrać ákciã/ álbo też vpuscić tráfi. GliczKsiąż N4v, N3v; GroicPorz r3, t2v [2 r.]; Tákże gdy przyşzlã tego to Stárofty ákcia/ záwołał Wożny. Sláchetny pánie [...] ítawaj do práwã GórnDworz Q5; RejZwierc 70v, 90v, 100; BielSat E; PudłFr 13; gdyby ítáteczny w Státucie rozdział był actiy, która civilis, á która criminalis. GórnRozm H4, F, G, G2, G2v, G3, H2v; Ale atoli się trafielo. ze actye za niego zaczęte az się na onych sądziech Vltimé Instantiae odprawiały. ActReg 22, 170 [2 r.], 171; BielRozm 7, 33; Phil L2; pozywiaią perfony niewinné/ y wyciągáią Akcię/ któraby włáfnie miály bydź Ziemłkié Grodzkié/ álbo civiles rzeczóné ná Séym ábo zá Dworem przed oóbę náłżę SarnStat 147 [idem 712]; wyfluchawłzy Akciiéy powodowéy ítrony SarnStat 159; áby był [Cygan] pozwan od káždégo/ kto iedno chce tákiému Akciã vczynić SarnStat 523, 105, 472, 712, 721, 809 (30).

akcyja o co (6): starego siedliska. o ktore jdzie miedzy nimi actia ZapWar 1553 nr 2685; tedy ákcia o tákowé náłżcié/ należy onému ízláchćicowi któreg° on íeft dom SarnStat 1169, 120, 742, 801, 1177. Cf Szeregi.

W charakterystycznych połączeniach: akcyjã intentowác, limitowác, odprawowác, osądzić (3), ożywić, powlec (2), repetowác, wyciągác (2), wygrać, zacząć (2), zagasić, zawieszac; akcyja intentowana (2), kwarciana.

Zwrot: »mieć akcyjã [z kim]« (5): Kiedy fię przytráfi iż kthory Sędzya álbo vrzędnik Ziemłki y Grodzki ma actiã fwoię v Sądu álbo vrzędu íwego z ktorákolwiek oóbę UstPraw Kv [idem SarnStat 559], K2; iáko Wacławek miefzczánin Krákwłki vczynił. Miał ákciã wielką z Ráicy Krákwłkiemi/ gdzie mu ízlo o gárlo GórnDworz R3v; SarnStat 459, 559.

Wyrażenia: »akcyja prawna«: PRzed który to łąd oóobá żadna/ [...] któraby Aktciiéy práwnéy nie miálá/ chodzić nie ma. SarnStat 857.

»akcyja sądowa«: Y dla tego dáleko tám mnief Actiy łądowych/ niźli v was. GórnRozm F3.

Szeregi: »akcyja i kauza; kauza i akcyja« (2 : 1): ACTię y kauzy o Rozdział ábo pomiárę/ [...] które bywiaią záczeńé ná rocéch póspolitych žiemłkich/ máią bydź łádzóné y kończóné SarnStat 1177, 1165 [2 r.].

»sprawy i (albo) akcyje« (2): SPráwy álbo Aktcię Duchownych Prufłkich/ máią bydź łádzóné tákowym ípofobem SarnStat 865, 801.

Synonimy: kauza, sprawa.